

Lejsek malý (*Ficedula parva*) znovu prokázán na Svitavsku

A New Occurrence of Red-breasted Flycatcher (*Ficedula parva*) in Svitavy Region (Eastern Bohemia)

Lubor Urbánek

Lejsek malý patří spolu s hýlem rudým k těm druhům ptáků, kteří se k nám ze svých zimovišť, ležících až v jižní a jihovýchodní Asii (evropské populace v Indii), vrací nejpozději. Přilétá okolo poloviny měsíce května, ale také až v první dekádě června (HUDEC et al. 1983). Typickým hnízdním prostředím tohoto druhu jsou staré bučiny, méně často jiné typy listnatých či smíšených lesů. Podle ŠTASTNÉHO a kol. (1996) žije roztroušeně po celém území ČR většinou v závislosti na výše uvedených typech lesů. Hojněji se tudíž vyskytuje ve vyšších polohách a předhořích, ale lze jej zastihnout i v nížinách. Pro svůj nenápadný způsob života může unikat pozornosti, což byl s největší pravděpodobností i důvod, proč po poměrně dlouhé období cca 40 let nebyl na Svitavsku zjištěn. Jediné údaje z minulosti uvádí STACHE (in litt. 1980), který píše: "Hnízdí v Kocliřově a na Hřebci v bukových porostech každým rokem." Zpráva bohužel není přesně datována a tak podle ostatních uvedených dat v soupisu avifauny Svitavska lze usuzovat, že se jedná o období 50. a snad počátku 60. let. V obou mapováních hnízdního výskytu ptáků v 70. a 80. letech nebyl lejsek malý pozorován. ŠTASTNÝ a kol. (l.c.) uvádí nejbližší známá hnízdiště v Orlických horách a na Českomoravské vrchovině.

V okrese Svitavy se enklávy zachovaných starých bučin vyskytují především na Hřebečském hřbetu a nejpřístupnější jsou podél staré silnice z Kocliřova přes Hřebeč do Moravské Třebové v okolí lupkových dolů Emil a Theodor. Množství starých buků s dutinami po vypadlých větvích tvoří na první pohled ideální hnízdní prostředí pro lejsky. Přestože se zde prováděla namátková pozorování, nikdy to nebylo v období výskytu tohoto druhu (vždy v první polovině května). Až 6. června 1999 se podařilo spolu s J. Vyskočilem při průzkumu obratlovců nově vyhlášené přírodní rezervace "Rohová" po předchozí sluchové průpravě lejsky malé objevit. První zpíval v blízkosti dolu Emil hned vedle silnice. Šlo o nejméně dva roky starého samce, který velmi dobře reagoval na provokaci přehráváním hlasu svého druhu magnetofonem a při možnosti delší reprodukce nahrávky mohl být i chycen do sítě. Stáří se dalo rozpoznat podle červeně zbarveného hrdla a hrudi. Tentýž samec nám po chvíli předvedl obranu teritoria proti dalšímu samci. Po té jsme již neměli s magnetofonem šanci na další úspěch a pokračovali jsme ve směru do Moravské Třebové. Hned pod dolem Theodor jsme uslyšeli dalšího samce, ale ten neopustil koruny vysokých buků. Na rozdíl od předchozích se zdržoval ve smíšeném porostu buků s koniferami. Další zaznamenané hlasové projevy se ukázaly být jen opakovanou reakcí tří dříve zjištěných jedinců. Po týdnu jsme pátrání zopakovali, ale pro velmi nepřívětivé počasí (mlha, déšť, silný vítr) se žádný úspěch nedostavil.

Lejsek malý patří tedy i dnes do avifauny Svitavska a podle pozorovaných teritoriálních projevů je jeho hnízdění pravděpodobné. Ve velmi nepřehledném a špatně přístupném prostředí Hřebečského hřbetu nebude jeho další hledání lehké.

Summary

After cca 40 years Red-breasted Flycatcher was accertained on 6th June 1999 in an old beech forest near Moravská Třebová town, Svitavy region (East Bohemia). Territorial behaviour of three males was recorded.

Literatura

HUDEK K. et al., 1983: Fauna ČSSR. Ptáci 3. Academia, Praha.

ŠTASTNÝ K., BEJČEK V., HUDEC K., 1996: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 1985 – 1985. H a H, Jinočany.

Adresa autora: Lubor Urbánek, prom.biol., T.G.Masaryka 653, 570 01 Litomyšl